

Redogörelse för det nya karensavdraget

Nedan ändringar gäller för Avtal om studentmedarbetaranställning.

Förhandlingsprotokoll

Parterna har kommit överens om ändringar i ovanstående avtal till följd av en ändring i Sjuklönelagen från och med den 1 januari 2019.

Uppföljning

Centrala parter är överens om att gemensamt följa upp och utvärdera effekterna av de konsekvensändringar som gjorts i kollektivavtalet med anledning av införandet av karensavdrag. Den uppföljning och utvärdering som finns omskriven i förhandlingsprotokollet berör endast de centrala parterna.

Bakgrund

Den 1 januari 2019 införs ett karensavdrag istället för en karensdag. Ändringen i avtalen görs till följd av en ändring i Sjuklönelagen som syftar till att självriskan vid sjukdom ska bli mer förutsägbar för arbetstagaren och ge rättvisare förutsättningar arbetstagare emellan. Förutom att ge ett mer jämlikt avdrag till arbetstagare som arbetar koncentrerad arbetstid, stängs också möjligheten att kunna styra avdragets storlek genom att till exempel sjukanmäla sig sent på arbetsdagen.

Karensavdraget ska göras mot intjänad sjuklön för sjuklöneperioden och sjuklön beräknas från dag 1. Karensavdraget ska motsvara 20 % av sjuklönen för en genomsnittlig arbetsvecka.

En överenskommelse mellan Sobona – Kommunala företagens arbetsgivarorganisation och berörda fackliga organisationer om beräkningsgrunder av karensavdraget finns nu i kollektivavtalet.

Karensavdrag

I avtalet har en ny rubrik tillförts gällande beräkningsgrunder för karensavdraget:

- a) anger beräkningsgrunder för tillsvidareanställda samt arbetstagare med tidsbegränsad anställning och i förväg fastställd schemalagd tid under minst en hel kalendermånad samt
- b) som anger beräkningsgrunder för övriga arbetstagare.

Av första stycket framgår att karensavdraget görs på sjuklön. I en anmärkning i momentet framgår att avdraget inte kan överstiga sjuklönen för sjuklöneperioden. Sjuklön ska beräknas redan från dag 1 i sjuklöneperioden.

En av intentionerna med införandet av karensavdraget är att avdraget ska vara likvärdigt oberoende av när sjukdomen inträffar. Om hela karensavdraget inte kan dras gentemot sjuklönen dag 1 i sjuklöneperioden, exempelvis på grund av att arbetstagaren blev sjuk under del av dag, ska karensavdraget fortsätta dras mot resterande sjuklön under sjuklöneperioden. Om arbetstagaren är tillbaka i arbete dag 2 blir därmed inte karensavdraget högre än sjuklönen för dag 1 i sjuklöneperioden.

Karensavdrag enligt a)

Under alternativ a) beskrivs hur karensavdraget ska beräknas för samtliga tillsvidareanställda arbetstagare samt arbetstagare med tidsbegränsad anställning och som har fastställd schemalagd tid under minst en hel kalendermånad, vilket gäller oavsett om arbetstagaren har månadslön eller timlön. Det innebär att alla arbetstagare, såväl tillsvidareanställda som de med tidsbegränsad anställning som har ett anställningsavtal som sträcker sig längre än en kalendermånad, samt arbetstagare med en i förväg inplanerad arbetstidsförläggning under minst en hel kalendermånad ska beräknas enligt a). Med kalendermånad avses från den första till den sista dagen i en hel kalendermånad.

Karensavdraget med kalenderdagsberäkning görs enligt följande

kalenderdagslön x 1,4 x 80 %.

Faktor 1,4 motsvarar 20 % av veckolönen. Vid beräkning av karensavdrag är faktorn konstant för alla arbetstagare.

Gränsdragning mellan a) och b)

Samtliga månadsavlönade arbetstagare hanteras enligt a). En arbetstagare med timlön tackar ja till ett vikariat fr.o.m. 31 mars t.o.m. 15 april. Därefter görs överenskommelse om ytterligare ett vikariat fr.o.m. 19 april t.o.m. 3 maj. Den 28 april sjukanmäler sig arbetstagaren. Den beräkningsgrund för karensavdrag som då ska användas är timlöneberäkning enligt 4 b). Anledningen till detta är att schemat inte i förväg är planerat för hela kalendermånaden, utan arbetstid tillkommer efter hand under månaden. Om arbetstagaren däremot tackat ja till en anställning fr.o.m. 31 mars t.o.m. 3 maj ska karensavdrag enligt kalenderdagsberäkning a) göras.

Principiella ställningstaganden gällande gränsdragning mellan tillämpning av a) eller b) ska hanteras av centrala parter.

Exempel

Exempel 1, Karensavdrag med kalenderdagsberäkning och timlön, motsvarande heltid

De arbetstagare som har timlön och i förväg planerad arbetstidsförläggning som är längre än en hel kalendermånad ska kalenderdagsberäknas. Det innebär att en kalenderdagslön ska räknas fram genom att intjänad timlön för månaden delas med antalet dagar i kalendermånaden. Arbetstagaren har 130 kr i timlön och har arbetat 165 timmar i en månad med 30 dagar. Sjukanmälan inkommer inför ett inplanerat arbetspass på 4 timmar.

Lön för månaden	165 x 130	=	21 450,00
(Kalenderdagslön	21 450/30 dgr	=	715,00)
Sjukfrånvaro 4 tim.	4 x 130	=	- 520,00
Sjuklön	4 x 130 x 80%	=	416,00
Karensavdrag	715 x 1,4 x 80%	=	- 800,80
Summa		=	20 545,20

I ovanstående exempel framgår att arbetstagaren har arbetat motsvarande heltid vilket speglas i karensavdraget som blir högre. Om arbetstagaren är tillbaka dag 2 kommer karensavdraget bli samma som sjuklönen, 416 kr. Om sjukledigheten fortsätter efter dag 1 ska karensavdrag fortsatt göras med 384,80 kr (800,80 - 416) mot sjuklönen i sjuklöneperioden.

Exempel 2, Karensavdrag med kalenderdagsberäkning och timlön, motsvarande deltid

I exemplet har arbetstagaren 130 kr i timlön och har arbetat 103 timmar i en månad med 30 dagar. Sjukanmälan inkommer inför ett inplanerat arbetspass på 9 timmar.

Lön för månaden	103 x 130	=	13 390,00
(Kalenderdagslön	13 390/30 dgr	=	446,33)
Sjukfrånvaro 9 tim.	9 x 130	=	- 1 170,00
Sjuklön	9 x 130 x 80%	=	936,00
Karensavdrag	446,33 x 1,4 x 80%	=	- 499,89
Summa		=	12 656,11

I ovanstående exempel framgår att för arbetstagare med timlön baseras karensavdraget på hur mycket arbetstagaren arbetat under aktuell kalendermånad. Arbetstagaren behåller del av sjuklönen redan från dag 1 (436,11 kr).

Exempel 3, Karensavdrag med kalenderdagsberäkning och timlön, med låg sysselsättningsgrad

Arbetstagaren arbetar ett 8 timmarspass i veckan. Timlönen är 130 kr under en kalendermånad med 30 dagar. Sjukanmälan inkommer innan veckans inplanerade arbetspass.

Lön för månaden	32 x 130	=	4 160,00
(Kalenderdagslön	4 160/ 30 dgr	=	138,67)
Sjukfrånvaro	8 x 130	-	1 040,00
Sjuklön	8 x 130 x 80%	=	832,00
Karensavdrag	138,67 x 1,4 x 80%	=	- 155,31
Summa		=	3 796,69

Arbetstagaren får i ovanstående exempel ett lågt karensavdrag och behåller delar av sjuklönen redan dag 1. Det beror på att arbetstagaren sammanlagt har arbetat få timmar under månaden. I exemplet visas att det trots en arbetstidsförläggning som motsvarar en heltid för den aktuella dagen, görs karensavdraget utifrån ett genomsnitt av månaden.

Karensavdrag vid särskilda ersättningar

Karensavdraget ska även beräknas på de särskilda ersättningar som ligger till grund för sjuklönen.

Beräkningen för den del av karensavdraget som utgörs av särskilda ersättningar sker endast under dag 1 i sjuklöneperioden. De särskilda ersättningarna är del av karensavdraget enligt följande:

Särskilda ersättningar för insjuknandedagen x 80 %

Exempel 4, Karensavdrag för O-tillägg vid insjuknande del av dag

En arbetstagare med timlön 130 kr och har arbetat 103 timmar i en månad med 30 kalenderdagar. Arbetstagaren sjukanmäler sig de sista två timmarna av ett arbetspass på 8 timmar. För insjuknandedagen skulle 540 kr i O-tillägg utgå i ersättning totalt. För de två timmar arbetstagaren insjuknar skulle 140 kr i O-tillägg ha utgått i ersättning.

		Lön	O-tillägg
Lön och särskilda ersättningar		13 390	540
(Kalenderdagslön	13 455/30 dgr	446,33)	
Sjukfrånvaro 2 tim.	2 x 130	- 260	-140
Sjuklön 2 tim.	2 x 130 x 80%	208	
Sjuklön o-tillägg	140 x 80%		112
Karensavdrag	446,33 x 1,4 x 80%	- 499,89	- 112
Summa		= 12 838,11	400

I ovanstående exempel framgår att karensavdraget innehåller O-tillägg under dag 1 i sjuklöneperioden. Det totala karensavdraget i denna sjuklöneperiod blir 499,89 kr för lönen samt 112 kr för de särskilda ersättningarna, totalt 611,89 kr. Om arbetstagaren är tillbaka dagen efter kommer karensavdraget bli 320 kr (208 + 112). Om sjuklöneperioden fortsätter kommer det kvarvarande karensavdraget 291,89 kr (611,89 - 320) dras mot sjuklön i sjuklöneperioden.

Karensavdrag enligt b)

Under alternativ b) beskrivs hur karensavdraget beräknas för tidsbegränsat anställd arbetstagare med timlön och kortare inplanerad arbetstidsförläggning än en hel kalendermånad. Karensavdraget görs med ett schablonavdrag motsvarande högst 8 timmars sjuklön. Om arbetstagaren har ett arbetspass med lägre antal timmar än 8 upptaget i ordinarie schema under första dagen i sjuklöneperioden, beräknas karensavdraget på dessa timmar. Om arbetstagaren däremot har ett arbetspass som överstiger 8 timmar i sitt ordinarie schema för första sjukdagen i sjuklöneperioden så får arbetstagaren behålla sjuklön för de överskjutande timmarna utöver 8. Beräkningen av karensavdraget görs på de *första* 8 timmarna under dag 1 i sjuklöneperioden. I sjuklönen ingår eventuella särskilda ersättningar för dessa timmar.

Exempel

Exempel 5, Karensavdrag med timlöneberäkning för längre arbetspass än 8 timmar

Arbetstagaren har en timlön på 152 kr. Arbetspasset är 10 timmar och O-tillägg för passet är totalt 300 kr, varav 248 kr tillhör första 8 timmarna av passet. Sjukanmälan sker innan passets början.

Sjuklön	$((152 \text{ kr} \times 10) + 300 \text{ kr}) \times 80\%$	=	1 760,00
Karensavdrag	$((152 \text{ kr} \times 8) + 248 \text{ kr}) \times 80\%$	=	- 1 414,40
Summa		=	345,60

I ovanstående exempel framgår att delar av sjuklönen utbetalas redan för första arbetspasset utifrån att arbetspasset är längre än 8 timmar.

Exempel 6, Karensavdrag med timlöneberäkning för kortare arbetspass än 8 timmar

Arbetstagaren har en timlön på 152 kr. Arbetspasset är 4 timmar och O-tillägg för passet är totalt 150 kr. Sjukanmälan sker innan passets början.

Sjuklön	$((152 \text{ kr} \times 4) + 150 \text{ kr}) \times 80\%$	=	606,40
Karensavdrag	$((152 \text{ kr} \times 4) + 150 \text{ kr}) \times 80\%$	=	- 606,40
Summa		=	0 kr

I ovanstående exempel framgår att karensavdraget blir detsamma som sjuklönen. Detta på grund av att arbetspassets längd var kortare än 8 timmar. Karensavdraget kan aldrig bli högre än sjuklönen (inklusive eventuella särskilda ersättningar) för i schema upptagen tid på insjuknandedagen.

Exempel 7, Karensavdrag med timlöneberäkning vid insjuknande del av dag

Arbetstagaren har en timlön på 152 kr. Ett arbetspass på måndag är 7 timmar. Ett arbetspass på tisdag är 7 timmar. Sjukanmälan sker när 2 timmar återstår av måndagens arbetspass och arbetstagaren är fortsatt sjukfrånvarande på tisdagen.

Sjuklön	$(152 \text{ kr} \times (2+7)) \times 80\%$	=	1 094,40
Karensavdrag	$(152 \text{ kr} \times 7) \times 80\%$	=	- 851,20
Kvarvarande sjuklön		=	243,20

För de första 5 timmarna måndag utbetalas timlön som vanligt, exemplet visar endast sjuklön och karensavdrag. Utifrån att arbetspasset dag 1 är 7 timmar, beräknas även karensavdraget på 7 timmars sjuklön. Inget ytterligare karensavdrag ska därmed göras mot sjuklönen under senare del av sjuklöneperioden.

Övergångsbestämmelser

Beräkning av karensavdrag enligt avtalet ska endast gälla för de sjuklöneperioder som har påbörjats efter den 31 december 2018.

Utifrån ändringen förtydligas här nedan i några exempel hur beslutet om karensavdrag hanterar övergångsbestämmelser gällande återinsjuknanderegeln (5 § SjLL) samt högriskskydd (6, 13 §§ SjLL) samt hur sjuklöneperioder som löper över årsskiftet hanteras. Karensavdrag ska räknas per insjuknandetillfälle, även om avdraget av olika orsaker delas upp.

Exempel 8, Återinsjuknande inom 5 dagar

Arbetstagaren sjukanmäler sig och karensdag dras för den 28 december 2018. Därefter är arbetstagaren fortsatt sjukledig till och med den 1 januari 2019, åter i arbete 2-3 januari för att sedan återinsjukna den 4 januari.

Hantering: Återinsjuknanderegeln i lagen om sjuklön anger att inget karensavdrag ska göras vid insjuknandet den 4 januari. Det beror på att en karensdag (28 december 2018) redan har dragits inom samma sjuklöneperiod.

Exempel 9, Karensavdrag vid mellanliggande annan ledighet

Arbetstagaren sjukanmäler sig och karensdag dras för den 21 december. Arbetstagaren är sedan sjukledig och sjuklön betalas ut för dag 2-12, fram till den 1 januari. Från den 2 januari har arbetstagaren planerat semesterledighet till och med den 31 januari, och begär inte heller till arbetsgivaren att få ändra semesterledighet till sjukledighet. Vid planerad återgång i arbete den 1 februari är arbetstagaren fortsatt sjukfrånvarande.

Hantering: Inget karensavdrag ska göras den 1 februari utifrån att karensdag redan dragits och ingen ny sjuklöneperiod påbörjas. Istället ska arbetstagaren anmäla sjukdom den 1 februari till försäkringskassan utifrån 4a § lagen om sjuklön.

Arbetstagaren har inte återgått helt i arbete minst en dag sedan senaste sjuklöneperiod, och därmed startar ingen ny sjuklöneperiod.

Exempel 10, Allmänt högriskskydd, antal tillfällen

En arbetstagare har under mars till december 2018 haft 10 sjukfrånvarotillfällen med avdrag för karensdag. Den 15 januari anmäler sig arbetstagaren sjukfrånvarande.

Hantering: Enligt 6 § lagen om sjuklön ska inte ytterligare karensavdrag göras utifrån att arbetstagaren redan har haft 10 avdragstillfällen senaste 12 månaders perioden, det s.k. allmänna högriskskyddet.

Exempel 11, Särskild högriskskydd, antal tillfällen

En arbetstagare har fått ansökan om särskilt högriskskydd godkänt av försäkringskassan för perioden 1 oktober 2018 till 31 januari 2019, och lämnat in beslutet till arbetsgivaren. Arbetstagaren har tre frånvarotillfällen under oktober till december 2018 där karensdag inte har dragits enligt beslutet. Den 7 januari sjukanmäler sig arbetstagaren igen.

Hantering: Utifrån beslut om särskilt högriskskydd ska inget karensavdrag göras. Arbetsgivaren kan i efterhand söka ersättning hos försäkringskassan för sjuklönekostnader gällande arbetstagaren. Sker däremot insjuknandet senare än den 31 januari ska sedvanligt karensavdrag göras.

Ordlista - Grunder för beräkning av lön i kollektivavtalet

<i>Fast kontant lön</i>	Löneformen kontant månadslön. Eventuella fasta lönetillägg behandlas också som fast kontant lön om inte annat överenskommits.
<i>Kalenderdagslön</i>	Fast kontant lön delat med antalet dagar i aktuell kalendermånad. Månadslön utbetalas för innevarande månad och medför att arbetstagaren har lön för samtliga kalenderdagar i månaden, även fridagar. Kalenderdagslön kan även gällande karensavdraget beräknas fram utifrån total timlön för månaden. Ett annat ord för kalenderdagslön är daglöneberäkning.
<i>Begränsningsperiod</i>	Den period under vilken arbetstiden förläggs. Begränsningsperioden kan vara samma som schemalägningsperiod, men en begränsningsperiod kan även innehålla flera schemalägningsperioder. För arbetstagare med ojämn arbetstid eller långa arbetspass kan det innebära olika antal arbetstimmar per vecka över flera veckor, men totalt för perioden uppfylls arbetstidsmättet.
<i>Sjuklöneperiod</i>	Den period när arbetsgivaren betalar sjuklön till arbetstagaren enligt sjuklönelagen. Karensavdrag görs under denna period mot sjuklön.
<i>Karensavdrag</i>	Det avdrag som görs på arbetstagarens sjuklön vid sjukledighet enligt beräkning som framgår av kollektivavtal.

Sjukperiod

Period när arbetstagaren i oavbruten följd är frånvarande från arbetet på grund av sjukdom och har nedsatt arbetsförmåga.